חלב שהבשר חופה אותו. מלג שעל הכסלים שמתח הכליות וגרלה בגובה הכסלים ומ"ש נגלע תמת הבשר לחוש דק ומתפשט תמת לותו בשר בכל הכסלים ומשהבשר חופהו מותר וכשכלה למטה לותו בשר יוצא ממנו קרוס עב ונלן לבד קרוס דק וקלוש המתפשט בכל הכסלים שמקור משוש מלג כלקמן ותמת לותו קרוס עב יש מלג ויש שגוהגים ליקור בלותו מלג לפי שלותו קרוס ניהו משוש חפוי בשר שדק הוא בלרך שמכאן נוהגין בו היתר וגם בעיני גראה דחפוי גמור הוא. ובלנן כולין לגי לימוקס הלכתא כרבי מפי כיון לגי לימוקס הלכתא כרבי מפי: והמחמיר ימחיר והמוחע לג הפקיד: **האי תרבא דתותי מתני.** זה עליוחו וגוכהו של לותו מלג שפירשתי קודם שיכפהו הבשר ולותו גוהה עלמו מכוסה במתניס שקורין לוגיל"ש שרחבן מרחיב למטה מלעוות קטנות ומכפהו וכשהטבה מפריעו גראה לותו מלג: **פרוקי מפרקא.** כשהיו הולכת ליבריה נעים והמתניס פעמים שהן נמשכים כלפי מעלה והכסלים נמשכין כלפי מטה ויהן החלב נכפה בהן: **המפס ובית הכוסות.** נסוף הקרב ולא זה הוא עיקר מלג המכפה לת הקרב שקורין טריי"ל שהוא תוהב קרוס ונקלף מלל לותו מלג המכפה לת הקרב דבוק לחלב שעל המפס ובית הכוסות: **תרבא דקליבוסתא.** עלס קטן הוא ותוהב על עלס שקורין הנק"ל ומחובר לחולית החליה מלמעלה ועליו יש מלג מחת רחס הממן שקורין לוגבי"ל: **חוטין שביה.** שהו טוטלין מן הכחף: **משה.** [1]תלמיד הכס: **ריש מעיא.** כשהדקין יולחין מן הקבה לריך לגרל מלג שעליהן תוכך לחמה: וזהו **חלב שעל הדקין.** שמלקו זו רבי ישמעלל ורבי עקיבא [2]בשלו טרפות (לעיל דף מט:): **שבעוקין.** היינו ס' חוטי דכפלי פוהקס"ל: **עוקין.** הנק"ל: **בעי לחטוטי בתרייהו.** על שימלא במספר הזה ולחלן לחד מחובר בשדרה ולחלי הפוהין נדבקין מחת המזה בלחלי הללעות: ה' **חוטי הוו.** ס' מקומות ובהן חוטים של לימוך: **דטחלא.** טחול: **דידא.** שביד: **ודלועא.** שבלחי ומוטים דקין הוא דקחשיב הלכך לג חנח מזכיר הלוחר שלף הס משום הס: **דביעי.** ביליס של זכר: **דמוקרא.** שעל המוח: **חות ביה טפי.** שלח היה קולפו שלח בגובהו במקום עוביו שהוא מחובר הס לכרס ולחלב ולחר לו קלוף ורך עד מהה: **על הדד.** קרוס שעל מקום עוביו: **אמאי.** והח שלב הקרב הוא: **אלא לאו דכוליה.** של טחול כוליה: **עילאה.** שלב ממש שעל הכליות יש עליו קרוס דק והוא שלב גמול: **תתאה.** קרוס: **ביעי חשילתא.** ביליי זכר המעוריס בגופו: **חד אסר.** משום שבר מן החי דלחל"ג דחלו היה כחחוכין דחו:

מלג

[א]חלב שהבשר חופה אותו מותר אלמא שעל הכסלים אמר רחמנא ולא שבתוך * הכסלים הכא נמי שעל הכליות אמר רחמנא * ולא שבתוך הכליות גופא אמר רבי אבא אמר רב יהודה אמר שמואל חלב שהבשר חופה אותו מותר אימי ואהאמר רבי אבא אמר רב יהודה אמר שמואל [ב]האי תרבא דתותי מתני אסיר אמר אביי בהמה בחייה פרוקי מיפרקא [ג] אמר ר' יוחנן אנא לאו טבחא אנא ולאו בר טבחא אנא ונהירנא דהכי הוו אמרי בי מדרשא בהמה בחייה פרוקי מיפרקא * אמר רבי אבא אמר רב יהודה אמר שמואל [ג]חלב שעל המסם ובית הכוסות אסורין וענוש כרת וזהו חלב שעל הקרב [ד]אמר ר' אבא אמר רב יהודה אמר שמואל [ד]האי תרבא דקליבוסתא אסור וענוש כרת וזהו חלב שעל הכסלים ואמר רבי אבא אמר רב יהודה אמר שמואל [ה]חוטין שביד אסורין אמר רב ספרא [ו]משה מי אמר רחמנא לא תיכול בישרא אמר רבא משה מי אמר רחמנא אכול דמא חתביה ומלחיה אפילו לקדירה נמי שפיר דמי אמר רב יהודה אמר * שמואל [ז]ריש מעיא באמתא בעי גרירה וזהו * חלב שעל הדקין ואמר רב יהודה [ז]חוטין שבעוקין אסורין חמשא חוטי אית ביה בכפלא תלתא מימינא ותרתי משמאלא תלתא מפצלי לתרי תרי מפצלי לתלתא תלתא נפקא מינה דאי שליף להו עד דחמימי משתלפי ואי לא בעי חטוטי * בתרייהו אמר אביי ואיתימא רב יהודה חמשא חוטי הוו תלתא משום תרבא ותרין משום דמא דטחלי ודכפלי ודבוליתא משום תרבא דידא ודלועא משום דמא למאי נפקא מינה הני דמשום דמא אי מחתך להו ומלח להו שפיר דמי הנך לית להו תקנתא אמר * רב כהנא ואיתימא רב יהודה חמשא קרמי הוו תלתא משום תרבא ותרי משום דמא דטחלי דכפלי ודבוליתא משום תרבא דביעי ודמוקרא משום דמא רב יהודה בר אושעיא הוה קא קליף ליה טחלא ללוי בריה דרב הונא בר חייא הוה קא גאים ליה מעילאי א"ל [ג]חות ביה טפי אתא אבוה אשכחיה אמר ליה הכי אמר אבוה דאמך משום דרב ומנו רב ירמיה בר אבא [ח]לא אסרה תורה אלא שעל הדד בלבד איני והאמר רב המנונא תנא קרום שעל הטחול אסור ואין חייבים עליו היכי דמי אילימא שעל הדד אמאי אין חייבין עליו [ט]אלא דכוליה אמר ליה [ז]אי תניא תניא גופא אמר רב המנונא תנא קרום שעל הטחול אסור ואין חייבין עליו קרום שעל גבי כוליא אסור ואין חייבין עליו והתניא חייבין עליו טחול אטחול לא קשיא הא כנגד הדד הא שלא כנגד הדד כוליא אכוליא נמי לא קשיא `הא בעילאה הא בתתאה ביעי [י]חשילתא רב אמי ורב אסי חד אסר וחד שרי מאן דאסר מדלא

גמ' **חלב שהבשר חופה אותו.** מלג שעל הכסלים שמתח הכליות וגרלה בגובה הכסלים ומ"ש נגלע תמת הבשר לחוש דק ומתפשט תמת לותו בשר בכל הכסלים ומשהבשר חופהו מותר וכשכלה למטה לותו בשר יוצא ממנו קרוס עב ונלן לבד קרוס דק וקלוש המתפשט בכל הכסלים שמקור משוש מלג כלקמן ותמת לותו קרוס עב יש מלג ויש שגוהגים ליקור בלותו מלג לפי שלותו קרוס ניהו משוש חפוי בשר שדק הוא בלרך שמכאן נוהגין בו היתר וגם בעיני גראה דחפוי גמור הוא. ובלנן כולין לגי לימוקס הלכתא כרבי מפי כיון לגי לימוקס הלכתא כרבי מפי: והמחמיר ימחיר והמוחע לג הפקיד: **האי תרבא דתותי מתני.** זה עליוחו וגוכהו של לותו מלג שפירשתי קודם שיכפהו הבשר ולותו גוהה עלמו מכוסה במתניס שקורין לוגיל"ש שרחבן מרחיב למטה מלעוות קטנות ומכפהו וכשהטבה מפריעו גראה לותו מלג: **פרוקי מפרקא.** כשהיו הולכת ליבריה נעים והמתניס פעמים שהן נמשכים כלפי מעלה והכסלים נמשכין כלפי מטה ויהן החלב נכפה בהן: **המפס ובית הכוסות.** נסוף הקרב ולא זה הוא עיקר מלג המכפה לת הקרב שקורין טריי"ל שהוא תוהב קרוס ונקלף מלל לותו מלג המכפה לת הקרב דבוק לחלב שעל המפס ובית הכוסות: **תרבא דקליבוסתא.** עלס קטן הוא ותוהב על עלס שקורין הנק"ל ומחובר לחולית החליה מלמעלה ועליו יש מלג מחת רחס הממן שקורין לוגבי"ל: **חוטין שביה.** שהו טוטלין מן הכחף: **משה.** [1]תלמיד הכס: **ריש מעיא.** כשהדקין יולחין מן הקבה לריך לגרל מלג שעליהן תוכך לחמה: וזהו **חלב שעל הדקין.** שמלקו זו רבי ישמעלל ורבי עקיבא [2]בשלו טרפות (לעיל דף מט:): **שבעוקין.** היינו ס' חוטי דכפלי פוהקס"ל: **עוקין.** הנק"ל: **בעי לחטוטי בתרייהו.** על שימלא במספר הזה ולחלן לחד מחובר בשדרה ולחלי הפוהין נדבקין מחת המזה בלחלי הללעות: ה' **חוטי הוו.** ס' מקומות ובהן חוטים של לימוך: **דטחלא.** טחול: **דידא.** שביד: **ודלועא.** שבלחי ומוטים דקין הוא דקחשיב הלכך לג חנח מזכיר הלוחר שלף הס משום הס: **דביעי.** ביליס של זכר: **דמוקרא.** שעל המוח: **חות ביה טפי.** שלח היה קולפו שלח בגובהו במקום עוביו שהוא מחובר הס לכרס ולחלב ולחר לו קלוף ורך עד מהה: **על הדד.** קרוס שעל מקום עוביו: **אמאי.** והח שלב הקרב הוא: **אלא לאו דכוליה.** של טחול כוליה: **עילאה.** שלב ממש שעל הכליות יש עליו קרוס דק והוא שלב גמול: **תתאה.** קרוס: **ביעי חשילתא.** ביליי זכר המעוריס בגופו: **חד אסר.** משום שבר מן החי דלחל"ג דחלו היה כחחוכין דחו:

משה מי אמר רחמנא לא תאכל בישרא. דס"ד לחסר לחו חפילו מחכו ומשום שלב: **חתביה** ומלחיה **אפילו לקדירה שפיר דמי.** מכלל דעד השחת משמע דלא הוה מייבי לקדירה שלא לגלי שלא מחכה והא דקחמר לקמן גבי בשרא לחסמיק שפדיה בשפודא מיבד לחיב דמי ובן ביעי וכן מיזרקי ופירש בקונטרס שלא מחכיה ומלחיה לא בעי למימר שלא עשה לא מחכיה ולא מליחה להא מחכיה בעי שלף לגלי כדמשמע הכא שלא ר"ל שלא עשה שחכיה שלא מחכיה לבדה ובקונטרס נקט לשון הגמ' דקחמר מחכיה ומלחיה ולגלי ליו לריך מחכיה ומלחיה ודוחק לשלא להחס מייבי במיזרקי בפני עלמן כשהוא מוך לגומר לכך לא בעי מחכיה לגלי שדרך מקום שחך שלהס יש הדם שלב הכא מייבי שהטוחין שלימין במוך היד לכך (לא) בעי מחכיה לגלי ושם היינו חומרים כן היה קשה לפירוש ר"ת דפירש שכשו שנהגו העולם לבשל כבד בקדרה שלר לליה כן מותר לבשלו בקדרה שלר מליחה כשהשה שיעור מליחה משום דמליח הרי הוא כרותח והיינו כרותח לגלי מדשתן ס"ג שיעור לשהיית מליחה כשיעור לנייה והשתח לא יחכן לחס לא היה לריך כאן מחכיה לגלי אס כן לא היה לריך מלגי למליחה דהא גלי מפלטו טפי ממליחה דלגלי לא בעי מחכיה ויהא מותר לבשלו בקדרה

ועם המליחה בעית מחכיה לקדרה:

חמשה חוטי איתא בכפלי. פירש בקונטרס שמחובריס ברחשי לגעות שחחת השזה ולריך ליזהר שומס הקוניס מלק של פניס לחטט לחכריסס עד השזה: **בעי** לחטוטי בתרייהו. מטיטה לא הוי שלא מדלכנן מדא דהא חלב שמר רחמנא ולא שעשה לא מחכיה לבדה ובקונטרס נקט לשון הגמ' דקחמר מחכיה ומלחיה ולגלי ליו לריך מחכיה ומלחיה ודוחק לשלא להחס מייבי במיזרקי בפני עלמן כשהוא מוך לגומר לכך לא בעי מחכיה לגלי שדרך מקום שחך שלהס יש הדם שלב הכא מייבי שהטוחין שלימין במוך היד לכך (לא) בעי מחכיה לגלי ושם היינו חומרים כן היה קשה לפירוש ר"ת דפירש שכשו שנהגו העולם לבשל כבד בקדרה שלר לליה כן מותר לבשלו בקדרה שלר מליחה כשהשה שיעור מליחה משום דמליח הרי הוא כרותח והיינו כרותח לגלי מדשתן ס"ג שיעור לשהיית מליחה כשיעור לנייה והשתח לא יחכן לחס לא היה לריך כאן מחכיה לגלי אס כן לא היה לריך מלגי למליחה דהא גלי מפלטו טפי ממליחה דלגלי לא בעי מחכיה ויהא מותר לבשלו בקדרה

ועם המליחה בעית מחכיה לקדרה:

חמשה חוטי איתא בכפלי. פירש בקונטרס שמחובריס ברחשי לגעות שחחת השזה ולריך ליזהר שומס הקוניס מלק של פניס לחטט לחכריסס עד השזה: **בעי** לחטוטי בתרייהו. מטיטה לא הוי שלא מדלכנן מדא דהא חלב שמר רחמנא ולא שעשה לא מחכיה לבדה ובקונטרס נקט לשון הגמ' דקחמר מחכיה ומלחיה ולגלי ליו לריך מחכיה ומלחיה ודוחק לשלא להחס מייבי במיזרקי בפני עלמן כשהוא מוך לגומר לכך לא בעי מחכיה לגלי שדרך מקום שחך שלהס יש הדם שלב הכא מייבי שהטוחין שלימין במוך היד לכך (לא) בעי מחכיה לגלי ושם היינו חומרים כן היה קשה לפירוש ר"ת דפירש שכשו שנהגו העולם לבשל כבד בקדרה שלר לליה כן מותר לבשלו בקדרה שלר מליחה כשהשה שיעור מליחה משום דמליח הרי הוא כרותח והיינו כרותח לגלי מדשתן ס"ג שיעור לשהיית מליחה כשיעור לנייה והשתח לא יחכן לחס לא היה לריך כאן מחכיה לגלי אס כן לא היה לריך מלגי למליחה דהא גלי מפלטו טפי ממליחה דלגלי לא בעי מחכיה ויהא מותר לבשלו בקדרה

ועם המליחה בעית מחכיה לקדרה:

מלג

מלג יותרת וכוליא וחלגים:

משה מי אמר רחמנא לא תאכל בישרא. דס"ד לחסר לחו חפילו מחכו ומשום שלב: **חתביה** ומלחיה **אפילו לקדרה שפיר דמי.** מכלל דעד השחת משמע דלא הוה מייבי לקדרה שלא לגלי ושפילו הכי קחמר לחסור לקמן לפי שלא מחכה והא דקחמר לקמן גבי בשרא לחסמיק שפדיה בשפודא מיבד לחיב דמי ובן ביעי וכן מיזרקי ופירש בקונטרס שלא מחכיה ומלחיה לא בעי למימר שלא עשה לא מחכיה ולא מליחה להא מחכיה בעי שלף לגלי כדמשמע הכא שלא ר"ל שלא עשה שחכיה שלא מחכיה לבדה ובקונטרס נקט לשון הגמ' דקחמר מחכיה ומלחיה ולגלי ליו לריך מחכיה ומלחיה ודוחק לשלא להחס מייבי במיזרקי בפני עלמן כשהוא מוך לגומר לכך לא בעי מחכיה לגלי שדרך מקום שחך שלהס יש הדם שלב הכא מייבי שהטוחין שלימין במוך היד לכך (לא) בעי מחכיה לגלי ושם היינו חומרים כן היה קשה לפירוש ר"ת דפירש שכשו שנהגו העולם לבשל כבד בקדרה שלר לליה כן מותר לבשלו בקדרה שלר מליחה כשהשה שיעור מליחה משום דמליח הרי הוא כרותח והיינו כרותח לגלי מדשתן ס"ג שיעור לשהיית מליחה כשיעור לנייה והשתח לא יחכן לחס לא היה לריך כאן מחכיה לגלי אס כן לא היה לריך מלגי למליחה דהא גלי מפלטו טפי ממליחה דלגלי לא בעי מחכיה ויהא מותר לבשלו בקדרה

ועם המליחה בעית מחכיה לקדרה:

מלג

מסכת טבול יום

פרק א' המשך משנה ה'

הַשְּׁעוֹרָה וְהַכֻּסֶּמֶת בְּזֶמֶן שֶׁהֵן קְלוּפִים, וְהַחִטָּה בֵּין שֶׁהִיא קְלוּפָה בֵּין שֶׁאֵינָהּ קְלוּפָה, הַקָּצָה, וְהַשֻּׁמְשׁוּם, וְהַפִּלְפֵּל, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אַף אֲפוּנִים לְבָנִים, טְמֵאִים בְּטְבוּל יוֹם, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בְּכָל הַטְּמֵאוֹת:

עין משפט נר מצוה

כב א מיי' פ"ז מהל' מאכלות אסורות הל' ז [טוש"ע י"ד סי' סד סעיף ד]:
כג ב מיי' שם הל' ח טוש"ע שם סעיף ז:
כד ג מיי' שם הל' ו טוש"ע שם סעיף ח:
כה ד מיי' שם הל' ז טוש"ע שם סעיף ו:
כו ה מיי' שם הל' יג סמג עשין טוש"ע י"ד סי' סה סעיף ג:
כז ו מיי' שם הל' ט סמג שם טוש"ע י"ד סי' סד סעיף טו:
כח ז מיי' שם הל' יא טוש"ע שם סעיף יג:
כט ח מ מיי' שם הל' יא טוש"ע שם סעיף י:
ל י מיי' שם הלכה יב טוש"ע שם סעיף יב:

רבינו גרשום

בהמה בחייה פרוקי מיפרקא. כלומר כשהיא הולכת נפשכין מתניה אילך ואילך ולא חשיב תרבא תחת הבשר שאין עומדין המתנים במקומן: ונהירנא. כלומר וזכור אנא: דקליבוסתא קְנֵיִיש: חוטין שביד אסורין. כלומר גידין שבזרוע: משה מי קאמר רחמנא לא תיכול בשרא. כלומר בלשון כבוד כלומר אדם חשוב: ריש מעיא באמתא בעי גרידא. ואיהו ריש מעיא מן המצר ולמטה כשמתחיל בני מעים מן הכרס באורך אמה חשוב ככרס עצמו ובעינן שיגרדנו מן החלב למעלה: חוטין שבעוקין. כלומר שבאליה אלו החוטין דכפלי: הנך לית ליה תקנתא דמשום תרבא אינון: דביעי ודמוקרא. כלומר מביצים של בהמה שקרמא למעלה מן הביצים. ודמוקרא חיתא דמתנח ביה מוחא דהוא אסור משום דמא: אלא שעל הדד בלבד חוט גדול של חלב שמעורה בטחול אלא לאו דכוליה אסור [ואינו] חייב עליו: ביעי חשילתא. כלומר ביצים המעוכים כמו מעוך וכתות. בבהמה שחשוב כמי שנטולין מן הבהמה וחשוב כאבר מן החי:

מסורת הש"ס

גמ' ג)[ל"ל ואמר **ג)**][צבא קנ: וס"ל] **ד)**[צבא קנו: וס"ל] **ה)**[ועי' בערוך ערך מצל ג' וכפירש"י ברכות נח. ד"ה ג"ל רבא וכו' וכפי' הטור והמחבר קוף סי' סב] **רש"י ו)**[צבא במק' ביצה דף נח:] אמר רב ספרא מצה שם פירש"י ביקרא דמצה קא משמע] **תוס' ז)**[טעות הדפוס]

הגהות הב"ח

(ב) גמ' מיפרקא **ראמר** ר' יוחנן אנא:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה וזהו וכו' באלו טרפות. וע"ש בר"י ד"ה אף כל וע"ש:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] תוס' ד"ה (בדף צב ע"ב) אמר אביי וכו' מ"מ ליתסר מטעם שקרב. ג"ב עי' בה"ג בהלכות חלב דף קל"ב למ"שב זה והביאו שם ע"פ הסוגיא דבכיצים דף ד' ע"ב ומיושב על המוס' שלא הביאו דבריו מן הסוגיא דכריסות וע"ע דגם לקמן דף קיז ע"ב ליתא הכי. שוב לחיתי למעלה יו"ע וכנה"ג עמדו בזה ועי' ספר שושה הלכות סוף הלכות חלב דף ג' ע"ד ד"ה עוד הקשו וכו' הסתיר בזה:

הגהות

גמ' וא"ר אבא בר' חלב שהבשר בר'. כ"ל בוי"ו. וכן במימרי דבמריה:

(רש"ש)

רש"י ד"ה חלב שהבשר בר'. לפי שאותו קרום א"ח חפוי בשר אבל בארץ בר'. כ"ל ל"ל וממוקס מיבוש שדק הוא. וכן ליתנהו בהעתקת הרמ"ם והטור. סולם הניח יוסף שם העתיקו כמו שהוא לפנינו:

(רש"ש)

פנימי רש"י

ונהירנא. זכורני: (רשב"ם ב"ב נח:)
משה. כלומר רבינו בלוחו כמשה בדוחו: (שבת קמ:)
משה. ביקרא דמשה קא משמע: (ביצה נח:)
אמר ליה אי תניא. בהדיא... תניא ומסהיל ליכא למשמע... אבל אי לא שמכחייהו מתני' בהדיא לא הוה שמעינן ליה... (יומא נא:)
אמר ליה אי תניא. בהדיא דמולקין תניא וגלך מתניתא ומחוך אני בי... (תגיגה יט:)
אי תניא תניא. שמעתי אני... מה שמלמדני אבל אתם הולילו ויש מהה בידכם לכו מתניתא: (גיטין נב: ד"ה אי)